

Практична робота 10

ТЕМА: «Загальна характеристика овочевих плодових культур».

Мета роботи: Вивчити загальну характеристику: господарське значення, особливості використання та поширення овочевих плодових культур.

Матеріали та обладнання: підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Загальна характеристика.

До групи овочевих плодових культур відносяться:

Овочеві Ангурія, баклажан їстівний, бамія, бенінказа воскова, біб овочевий, плододів вігна овочева, гарбуз волоський, гарбуз мускатний, гарбуз культури звичайний, гарбуз фіголистковий, горох, диня, доліхос лобія, ехіноцист, кабачок, кавун столовий, квасоля звичайна, квасоля багатоквіткова, квасоля лімська, крукнек, кукурудза цукрова, люфа гострогранна, лагенарія, момордіка харанська, мелотрія шорстка, огірок посівний, патисон, перець однорічний, помідор, соя овочева, тетрагонолобус, тладіанта, трихозант, фізаліс овочевий, фізаліс суничний.

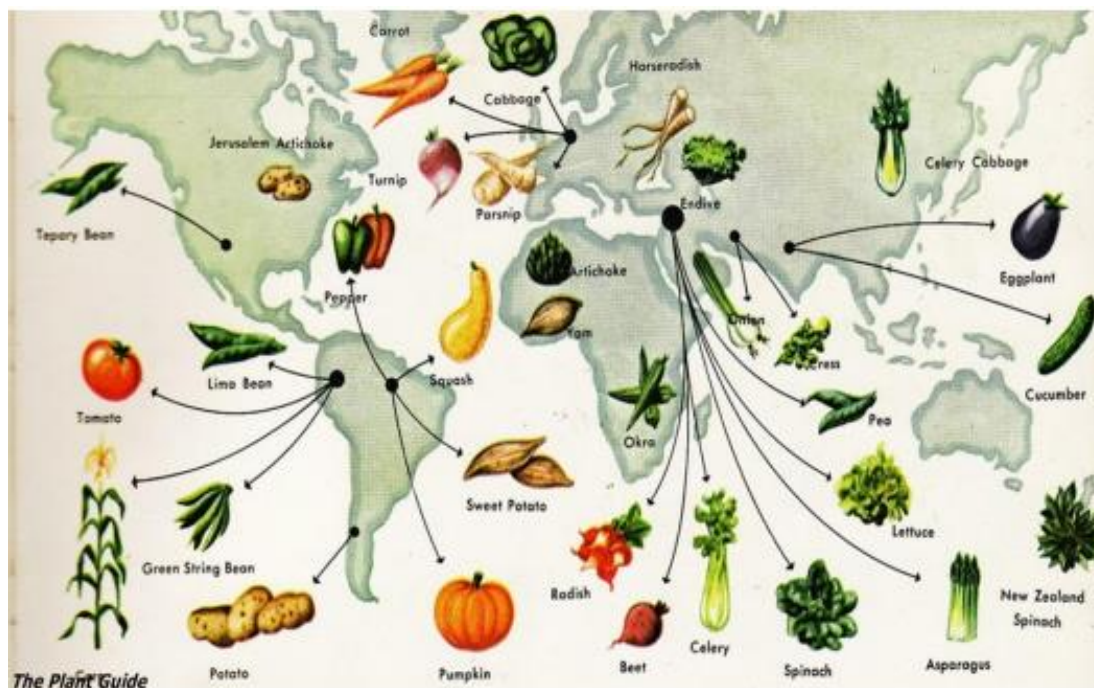
Овочеві рослини відрізняються від інших сільськогосподарських культур морфологічною будовою, вимогами до умов вирощування, тривалістю життя, інтенсивністю росту й розвитку, а також органами, які використовують в їжу.

Основною відмінністю овочівництва від інших галузей рослинництва є те, що овочеві рослини можна вирощувати не тільки у відкритому, але й в захищеному ґрунті. Це дає можливість керувати всіма чинниками навколишнього середовища та отримувати врожай рівномірно протягом усього року. Таким чином з'являється можливість перейти на індустріальні методи виробництва овочів. До того ж розсадний метод культури дозволяє отримувати більш ранні врожаї і вирощувати в умовах короткого літа рослини з тривалим вегетаційним періодом.

Овочеві культури походять від диких форм, поширених у різних місцях земної кулі. В процесі еволюції зміни умов зовнішнього середовища постійно

впливали на ріст і розвиток рослин, що призвело до формування певних ознак, властивих даному виду.

Більшість овочевих культур походять із зони тропіків та субтропіків. З часом вони потрапляли на різні материки земної кулі і поширювались там, пристосовуючись до нових умов середовища. Саме цим пояснюється різноманітність видів, які різняться будовою, органами плодоношення тощо.

Мапа центрів походження культурних рослин

У процесі господарської діяльності людина проводила добір культур з метою створення необхідних для використання продуктивних органів. Визначення місць походження і дослідження умов, у яких росли дикі предки культурних рослин, дають змогу правильніше розробити технологію вирощування овочів у різних ґрунтово-кліматичних умовах. Адже найвищий урожай рослини здатні сформувати за сприятливих умов для кожного життєвого періоду і на весь час його проходження. Цього можна досягти або змінивши природу рослин відповідно до зовнішніх умов середовища, тобто шляхом гібридизації і добору, або регулюванням зовнішніх умов відповідно до особливостей виду. У кожному випадку вибирають найдієвіші заходи.

Якщо, наприклад для певної культури в умовах короткого літа важко забезпечити оптимальну для дозрівання урожаю температуру, то варто створити сорт із коротшим вегетаційним періодом відповідно до тривалості літа. Для вирощування овочів у посушливих умовах виводять посухостійкі сорти рослин або підвищують режим вологості за допомогою зрошення, снігозатримання, полезахисних лісових насаджень та ін.

Овочі містять вуглеводи, білки, жири, вітаміни, мінеральні солі, органічні кислоти. За вмістом сухої речовини овочі поступаються перед іншими продуктами харчування. Основною частиною сухої речовини овочів є вуглеводи – в основному цукри та клітковина, але деякі овочі вміщують велику кількість крохмалю (горох, квасоля та кукурудза). Клітковина засвоюється людиною досить слабо, але завдяки посиленню перистальтики кишечника, вона сприяє кращому перетравленню їжі. У моркві, горосі, цибулі, буряку переважає сахароза, в огірку – глюкоза.

В овочах містяться досить різноманітні барвники – пігменти. Зелене забарвлення листків і незрілих плодів обумовлено хлорофілом; помаранчеве і червоне забарвлення моркви – каротином (провітамін А) та продуктом його окислення – ксантофілом; червоне забарвлення томатів залежить від пігменту лікопіну; жовте забарвлення перцю – від капсеніна, який також є похідним каротину. Барвник зовнішніх лусок цибулі називається кверцетином.

Для організму людини велике значення мають і мінеральні речовини, які є в овочевій продукції. Так, у савойській капусті, коренеплодах моркви і листках шпинату багато заліза, яке входить до 12 складу крові; в капусті, цибулі, листках петрушки, кропу – кальцію, потрібного для формування скелета, в часнику, горошку зеленому, хроні – фосфору, який входить до клітинного ядра.

Овочі з давніх-давен використовуються для лікування деяких хвороб як в народній, так і в науковій медицині. Головна їхня перевага – доступність. Наприклад, баклажан – овоч, в якому міститься багато клітковини, корисної для правильної роботи кишечника. Баклажани здатні знижувати рівень холестерину в крові. Вони є прекрасним засобом профілактики атеросклерозу, неокрів'я, ішемічної хвороби серця і набряків серцевого походження. Дієтична цінність баклажана визначається високим вмістом солей калію, що стимулюють виведення рідини з організму. Овоч рекомендують для харчування людей похилого віку та хворих на подагру. З огляду на його невелику калорійність, слід включати в дієту людям із зайвою вагою тіла. Корисні баклажани при вагітності, так як сприяють кровотворенню.

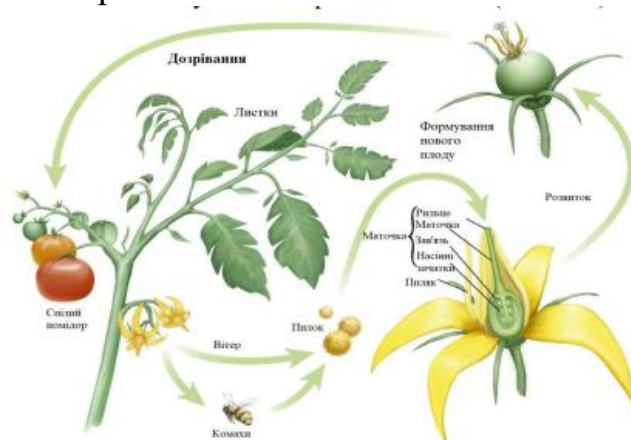

Схема запилення томату

Перец овощевий

Баклажан

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Надайте загальну характеристику овочевих плодових культур їх господарське значення (поширення, використання, площі, урожайність, хімічний склад тощо).

Завдання 2. Описати ботанічні, біологічні та господарські показники овочевих плодових рослин за такою таблицею 1.

Завдання 3. Охарактеризуйте типи овочевих плодових культур.

Завдання 4. Опишіть біологічні особливості овочевих плодових культур: відношення до тепла, світла, вологи, ґрунту.

Зміст звіту. Результати виконання завдань.

Таблиця 1

Ботанічні, біологічні та господарські показники овочевих рослин

Назва рослини	Ботанічна назва родини (українською мовою)	Ботанічна назва родини (латинською мовою)	Назва плоду	Назва продуктового органу	Тривалість життєвого циклу	Агро-біологічна група

Контрольні питання

1. Які культури відносяться до овочевих плодових культур?
2. Назвіть основні біологічні особливості овочевих плодових культур.
3. Яка коренева система овочевих плодових культур?
4. Галузі використання овочевих плодових культур?
5. Значення овочевих плодових культур.
6. Що таке монокарпічні рослини?
7. Назвати багаторічні овочеві культури.
8. Які овочеві культури належать до однорічних?
9. В яких овочевих культур ріст і розвиток проходить в один рік?